



<https://doi.org/10.36023/ujrs.2026.13.2.308>

## Михайло Олексійович ПОПОВ

(до 80-річчя від дня народження)

ДУ “Науковий Центр аерокосмічних досліджень Землі Інституту геологічних наук Національної академії наук України”,  
вул. Олесь Гончара, 55-б, Київ, 01054, Україна

Стисла біографія та головні наукові здобутки члена-кореспондента Національної академії наук України Михайла Олексійовича Попова з нагоди 80-річчя з дня народження

**Ключові слова:** Попов Михайло Олексійович, біографія, геоінформаційні технології, аерокосмічні дослідження Землі.



13 червня 2026 року виповнюється 80 років відомому вченому в галузі дистанційного зондування Землі та автоматизованого інтерпретування аерокосмічних зображень, члену-кореспонденту Національної академії наук України Михайлу Олексійовичу Попову.

Народився 1946 року у м. Києві в родині військовослужбовців. У 1970 році закінчив з відзнакою Київське вище інженерно-авіаційне військове училище Військово-Повітряних Сил за спеціальністю «Автоматичне, електро- та приладове устаткування пілотованих повітряних і космічних літальних апаратів». Проходив службу в Збройних Силах на інженерних, наукових та науково-педагогічних посадах. Кандидатську дисертацію

захистив у 1973 році, докторську – в 1994 році. У 1995 році йому присвоєно вчене звання «професор кафедри аерокосмічної розвідки».

У 2001 році М. О. Попова удостоєно почесного звання «Заслужений діяч науки і техніки України». Завершив військову службу в Збройних Силах України у січні 2002 року на посаді заступника начальника Военно-дипломатичної академії з наукової роботи.

З лютого 2002 року і донині працює в Державній установі «Науковий центр аерокосмічних досліджень Землі Інституту геологічних наук НАН України» (ЦАКДЗ). У 2003 році затверджений на посаду заступника директора з наукової роботи, з 2016 року – на посаду директора ЦАКДЗ. У 2018 році його обрано членом-кореспондентом НАН України.

Тематика наукових досліджень: методи розпізнавання цифрових аерокосмічних зображень, аерокосмічний моніторинг та дистанційне оцінювання стану і властивостей природних і штучних об'єктів, комплексування гетерогенних даних при вирішенні природоресурсних, екологічних та інших тематичних завдань.

### Наукова діяльність

Основний напрям, в якому протягом багатьох десятиків років зосереджені наукові інтереси та зусилля М. О. Попова, – автоматизація оброблення та розпізнавання цифрових аерокосмічних зображень. Розроблені ним методи оброблення та розпізнавання зображень показали свою ефективність у багатьох важливих прикладних задачах, зокрема під час оброблення матеріалів геопросторової розвідки та аерокосмічного моніторингу територій. Михайло Олексійович Попов – автор понад 500 наукових праць, у тому числі дев'яти монографій, багатьох статей у міжнародних реферованих наукових журналах та виданнях. В активі Михайла Олексійовича 68 патентів і авторських свідоцтв на винаходи.

\*Corresponding author / Автор для кореспонденції: М. Popov / М. О. Попов / [mpopov@casre.kiev.ua](mailto:mpopov@casre.kiev.ua)

This is an Open Access article under the CC BY licenses (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

Стаття опублікована на умовах відкритого доступу за ліцензією CC BY (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

У 2007 році був визнаний «Кращим винахідником року НАН України». Він є одним із розробників перших українських стандартів у галузі дистанційного зондування Землі. Співатор чотирьох чинних Державних стандартів України, у тому числі трьох стандартів у галузі дистанційного зондування Землі з космосу.

За праці в галузі науки і техніки, а також за підготовку висококваліфікованих наукових кадрів указом Президента України від 04.12.2001 р. йому присвоєно почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України». За комплекс наукових досліджень з розв'язання проблем раціонального природокористування методами аерокосмічного зондування Землі та моделювання геодинамічних процесів удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки у 2005 році.

Михайло Олексійович був науковим керівником з української сторони в двох міжнародних наукових проєктах Євросоюзу («The Model and Automated Technology for Land Cover Classification – TLCC» та «Adaptive management of climate-induced changes of habitat diversity in protected areas») і проєкті Україна–НАТО «Satellite Monitoring and Geographical Security in West Sahara – SMEGS».

Брав активну участь в багатьох українських та міжнародних наукових конференціях. Підтримує зв'язки з колегами-науковцями з Німеччини, Франції, Китаю, Польщі, Словаччини, Португалії, Марокко та ін. Є запрошеним рецензентом авторитетних міжнародних журналів у галузі дистанційного зондування Землі.

#### **Науково-педагогічна діяльність**

Підготував двадцять одного кандидата наук і чотирьох докторів наук. Нині є науковим консультантом двох докторантів-здобувачів, здійснює наукове керівництво двома аспірантами.

#### **Науково-організаційна діяльність**

Член Бюро Відділення наук про Землю НАН України. Член Ради з космічних досліджень НАН України. Член Комітету з системного аналізу при НАН України.

Голова підкомітету «Дистанційне зондування Землі з космосу» Національного технічного комітету стандартизації «Ракетна і ракетно-космічна техніка» (ТК 117).

Голова Спеціалізованої вченої ради при ЦАКДЗ, член Спеціалізованої вченої ради при Науково-дослідному інституті воєнної розвідки. Входить до складу редколегій ряду фахових науково-технічних журналів, що видаються в Україні.

З 2010 року представляє Україну в багатьох міжнародних інституціях: член Science and Technology Committee GEO – Group on Earth Observation (Комітет GEO з науки та технологій – Група по спостереженню Землі), експерт ОБСЄ по Договору «Open Skies Treaty» (Договір про Відкрите небо), член Informal Working Group on Sensors (Неформальна робоча група по сенсорах).

Життєвий шлях М. О. Попова відзначений багатьма нагородами, серед яких:

Орден СРСР «За службу Родині в Вооруженных Силах 3-й степені» (1986 р.);

Державна премія України в галузі науки і техніки (Указ Президента України від 19.12.2005 р. № 1782/2005);

Почесний працівник космічної галузі України (2006 р.);

Відзнака НАН України «За професійні здобутки» (Постанова Президії НАН України від 30.03.2011 р.);

Орден України «За Заслуги», 3-го ступеня (2016 р.);

Почесний професор (Chair Professor) Харбінського інституту технологій, Китай (2016 р.);

11 державних та відомчих медалей.

У рік свого 80-річчя Михайло Олексійович багато і плідно працює, втілюючи в реальні проєкти теоретичні напрацювання попередніх років, керує відомчими науково-дослідними роботами і міжнародними проєктами в межах програми Європейської Комісії Marie Skłodowska-Curie Actions, надихає науковців всіх генерацій на нові здобутки, пропонує оригінальні теоретичні рішення сучасних глобальних проблем. Кращі, притаманні риси характеру – висока інтелігентність, толерантність, врівноваженість, – допомагають ювіляру керувати науковим колективом.

Вельмишановний Михайле Олексійовичу! Щиро вітаємо Вас зі славним Ювілеєм. Бажаємо творчого довголіття, нових наукових здобутків, талановитих учнів.

<https://doi.org/10.36023/ujrs.2026.13.2.308>

## Mykhailo Oleksiyovych POPOV

*(on the occasion of his 80th birthday)*

*State Institution 'Scientific Centre for Aerospace Research of the Earth' of the Institut of the Geological Sciences of the National Academy of Sciences of Ukraine", Olesia Honchara str., 55-b, Kyiv, Ukraine*

A brief overview of the biography and scientific achievements of Mykhailo Oleksiyovych Popov, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of Ukraine, on the occasion of his 80th birthday

**Keywords:** Popov Mykhailo Oleksiyovych, biography, geoinformation technologies, aerospace research of the Earth.

June 13, 2026 marks the 80th birthday of Mykhailo Oleksiyovych Popov, a renowned scientist in the field of remote sensing of the Earth and automated interpretation of aerospace images, a corresponding member of the National Academy of Sciences of Ukraine.

He was born in 1946 in Kyiv in a serviceman family. In 1970, he graduated with honors from the Kyiv Higher Aviation Engineering Military School of the Air Force, majoring in «Automatic, Electrical and Instrument Equipment of Manned Aircraft and Space Vehicles».

He served in the Armed Forces in engineering, scientific and scientific-pedagogical positions. He defended his candidate's thesis in 1973, his doctoral thesis in 1994. In 1995 he was awarded the academic title of «Professor of the Department of Aerospace Intelligence». In 2001, M. O. Popov was awarded the honorary title «Honored Worker of Science and Technology of Ukraine». He completed his military service in the Armed Forces of Ukraine in January 2002 as Deputy Head of the Military Diplomatic Academy for Scientific Work.

From February 2002 to the present, he has been working at the State Institution «Scientific Centre for Aerospace Research of the Earth of the Institute of Geological Sciences of the National Academy of Sciences of Ukraine» (CASRE). Since 2003, he has been appointed as Deputy Director for Scientific Work, and since 2016, as Director of the CASRE. In 2018, he was elected a Corresponding Member of the National Academy of Sciences of Ukraine.

Research topics: methods for recognizing digital aerospace images, aerospace monitoring and remote assessment of the state and properties of natural and artificial objects, integration of heterogeneous data when solving natural resource, environmental and other thematic problems.

### *Scientific activity*

The main direction in which M. O. Popov's scientific interests have been concentrated for many decades is the automation of processing and recognition of digital aerospace images. The methods of image processing and recognition developed by him have shown their effectiveness in many important applied tasks, including the processing of materials for geospatial reconnaissance and aerospace territory monitoring.

Mykhailo Oleksiyovych Popov is the author of over 500 scientific papers, including 9 monographs, many articles in international refereed scientific journals and publications. Mykhailo Oleksiyovych has 68 patents and copyright certificates for inventions. In 2007 he was recognized as the «Best Inventor of the Year» of the

National Academy of Sciences of Ukraine. He is one of the developers of the first Ukrainian standards in the field of remote sensing of the Earth. Co-author of 4 current State Standards of Ukraine, including 3 standards in the field of remote sensing of the Earth from space.

For his work in the field of science and technology and the training of highly qualified scientific personnel, he was awarded the honorary title «Honored Worker of Science and Technology of Ukraine» by the decree of the President of Ukraine dated December 4, 2001. In 2005 he was awarded with the State Prize of Ukraine in the field of science and technology for a complex of scientific research on solving problems of rational environmental management using methods of aerospace sounding of the Earth and modeling of geodynamic processes.

Mykhailo Oleksiyovych was the scientific leader from the Ukrainian side in two international scientific projects of the European Union («The Model and Automated Technology for Land Cover Classification – TLCC» and «Adaptive management of climate-induced changes of habitat diversity in protected areas») and the Ukraine–NATO project «Satellite Monitoring and Geographical Security in West Sahara – SMEGS»).

He is the participant of many Ukrainian and international scientific conferences. Maintains contacts with fellow scientists from Germany, France, China, Poland, Slovakia, Portugal, Morocco, etc. He is an invited reviewer of reputable international journals in the field of remote sensing of the Earth.

### *Scientific and pedagogical activity*

He trained 21 candidates of sciences and 4 doctors of sciences. Currently, he is a scientific consultant to 2 doctoral candidates, and provides scientific supervision to 2 postgraduate students.

### *Scientific and organizational activities*

Now he is member of the Bureau of the Earth Sciences Division of the NAS of Ukraine, member of the Space Research Council of the NAS of Ukraine, member of the Committee on System Analysis at the NAS of Ukraine.

He works as the Chairman of the Subcommittee «Remote Sensing of the Earth from Space» of the National Technical Committee for Standardization «Rocket and Space Technology» (TC 117).

He was appointed Chairman of the Specialized Academic Council at the CASRE, member of the Specialized Academic Council at the Defense Intelligence Research Institute. He is member of the

editorial boards of a number of professional scientific and technical journals published in Ukraine.

From 2010 to the present, he represents Ukraine in a number of international institutions: member of the Science and Technology Committee GEO – Group on Earth Observation, OSCE expert on the Open Skies Treaty, member of the Informal Working Group on Sensors.

Through his life he was marked by many awards such as:

Order of the USSR «For Service to the Fatherland in the Armed Forces, 3rd degree» (1986);

State Prize of Ukraine in the field of science and technology (Decree of the President of Ukraine of 12/19/2005 No. 1782/2005);

Honorary Worker of the Space Industry of Ukraine (2006);

Award of the NAS of Ukraine «For Professional Achievements» (Resolution of the Presidium of the NAS of Ukraine dated 30.03.2011);

Order of Ukraine «For Merit», 3rd degree (2016);  
Chair Professor of the Harbin Institute of Technology, China (2016);

11 state and departmental medals.

In the year of his 80th birthday, Mykhailo Oleksiyovych works hard and fruitfully, implementing theoretical developments of previous years into real projects, manages departmental research works and international projects within the framework of the European Commission's Marie Skłodowska-Curie Actions program, inspires scientists of all generations to new achievements, offers original theoretical solutions to modern global problems. High-quality intellectuality, tolerance, balance – help the hero of the day to lead the scientific team. Dear Mykhailo Oleksiyovych, we sincerely congratulate you on your glorious Anniversary and wish you creative longevity, new scientific achievements, and talented students.

*Рукопис статті отримано 28.04.2026*

*Публікація статті: 29.05.2026*

*Received 28.04.2026*

*Accepted 29.05.2026*